

Dit is de gezamenlijke reactie van het Nederlandse ICT-onderzoeksveld op het wetsvoorstel screening kennisveiligheid. Deze reactie is opgesteld door het ICT Onderzoekplatform Nederland (IPN). IPN is het overlegorgaan voor alle Informatica-afdelingen aan Nederlandse universiteiten, plus het NWO instituut CWI, en opereert onder auspiciën van NWO. Het Nederlandse ICT-onderzoeksveld omvat zo'n 1000 onderzoekers, en geeft onderwijs aan meer dan 20.000 studenten.

In het kort: IPN sluit zich aan bij de reactie van UNL op het wetsvoorstel 'screening kennisveiligheid', met zorgen over uitvoerbaarheid, juridische haalbaarheid, proportionaliteit en de impact van het wetsvoorstel op internationale samenwerking. Waar het voor Informatica in het bijzonder knelt is dat Informatica een sector met grote tekorten is, zowel op de arbeidsmarkt als bij de instroom op het niveau van masters- en promotieplaatsen. Wij stellen daarnaast voor om te differentiëren naar TRL-niveaus, en onderscheid te maken op grond van toepassingsgebieden in plaats van generieke technologieën.

In detail:

Het Informaticaonderzoeksveld is zich zeer bewust van de noodzaak om een balans te bewaren tussen vrije internationale academische uitwisseling enerzijds, en de bescherming van specifieke delen van wetenschappelijke kennis anderzijds. Het onderzoeksveld maakt zich echter grote zorgen of het wetsvoorstel deze balans wel juist weet te treffen.

Belemmering internationale financiering: ICT-onderzoek is bij uitstek internationaal. Het voorliggende wetsvoorstel zal de sterke concurrentiepositie van Nederland op het gebied van Informatica schaden door belemmerde toegang tot internationale onderzoeksfinanciering, bijvoorbeeld in het kader van Europese onderzoeksprogramma's, waar Nederland een minder aantrekkelijke partner zal zijn door als enige screeningsprocedures te hanteren.

De slag om talent: Binnen het internationale Informaticaonderzoek woedt een hevige strijd om talent. De grote voorziene vertragingen bij het werven van internationaal onderzoekstalent zal de Nederlandse positie in deze slag om talent zeer verzwakken.

De Nederlandse universiteiten zijn aantrekkelijk voor buitenlandse studenten, waarvan velen vervolgens een bijdrage leveren aan de Nederlandse economie, zoals aangetoond in studies van het CPB en CBS¹⁾. Deze instroom van jong talent naar Nederland, en daarmee een belangrijke bijdrage aan de Nederlandse economie, zal dalen door het opwerpen van vertragende procedures voor aanmelding en inschrijving van masterstudenten. Het wetsvoorstel is strijdig met het belang om ICT-talent dat we in de bachelorprogramma's hebben opgeleid voor Nederland te behouden (zie ook *Talent op de juiste plek*, juni 2024)²⁾. Extra hindernissen voor masterprogramma's zullen ertoe leiden dat de studenten hun heil weer in het buitenland gaan zoeken, wat een kapitaalvernietiging voor Nederland betekent.

Ongelijk internationaal speelveld: Deze nadelige effecten worden zeer versterkt doordat de ons omringende landen behoedzaam omgaan met het invoeren van soortgelijke regelingen. Hierdoor ontstaat in Europa een ongelijk speelveld in het nadeel van Nederland. Nederland zou er verstandig aan doen om bij dit onderwerp in Europees verband op te trekken, in plaats van een *alleingang*.

Deelgebieden en TRL's: Voor de Informatica is het een denkfout om hele *wetenschappelijke deelgebieden* als risicovol aan te merken. Deze inrichting van het wetsvoorstel zal ertoe leiden dat onnodig grote deelgebieden geconfronteerd worden met bovenstaande problemen. In plaats

daarvan pleit IPN voor het aanwijzen van *toepassingsgebieden* als risicovol. Dat is ook de wijze waarop de Europese AI Act is ingericht. De toelichting voor het wetsvoorstel geeft aan dat onderzoek met TRL-score 1 of 2 niet als sensitief beschouwd hoeft te worden. IPN is van mening dat dit ook geldt voor TRL 3, dat immers ook nog binnen de ‘discovery fase’ valt. Het ligt voor de hand om de kennisveiligheidscontroles vooral in te zetten voor onderzoek met een hoge TRL-score. Daarnaast kan de TRL-score gedifferentieerd worden toegekend aan toepassingsgebieden, waarmee het bezwaar uit de UNL-reactie verval.

Kapitaalvernietiging: Met middelen zoals de sectorplannen Informatica en groeifondsgelden (NL-AIC, Quantum deltaNL) is er ingezet om ICT-onderzoekstalent naar Nederland te halen om de Nederlandse kenniseconomie te versterken. Dat talent zal moeite gaan krijgen om een positie te bemachtigen aan Nederlandse universiteiten als masterprogramma’s gaan krimpen. Middelen zoals Plan Beethoven zijn juist ingezet om (master) ICT-onderwijs te versterken en uit te bouwen. Die onderwijsprogramma’s dreigen onderuit te gaan als de instroom van de studenten gaat stokken door kennisveiligheidsprocedures. Investerings gedaan met belastinggeld worden hiermee teniet gedaan.

Vestigingsklimaat: Strengere toegangseisen tot de masterprogramma’s en voor onderzoekers zullen leiden tot verschraving van ICT-onderwijs- en onderzoeksprogramma’s. ICT is een tekortsector met structurele krapte op de arbeidsmarkt, dus zo’n verschraving zal schade toebrengen aan het innovatiepotentieel van Nederland, het vestigingsklimaat voor de ICT-industrie zal verslechteren, en de investeringen van het project Beethoven worden deels weer tenietgedaan. Tot slot merken we op dat ICT niet alleen in Nederland een tekortsector is, maar dat op Europees niveau het Draghi-rapport³⁾ hiervoor ook de noodklok luidt. Volgens dit rapport heeft 60% van de Europese bedrijven moeite om vacatures op ICT-gebied te vervullen en mist 37% van de beroepsbevolking essentiële basisvaardigheden op ICT-gebied.

Tot slot: Het Nederlandse ICT-onderzoeksveld is zich terdege bewust van de noodzaak voor kennisveiligheid, en werkt actief mee aan de maatregelen die reeds door de universiteiten genomen zijn. Echter, met het voorliggende wetsvoorstel loopt Nederland het serieuze risico om de kennisvoorsprong die het wil beschermen juist te beschadigen door het verlies aan onderzoekstalent, door vernietiging van eerdere investeringen, door zich op achterstand van de Europese collega’s te plaatsen, en door een grove in plaats van een fijnmazige aanwijzing van risicogebieden.

IPN-leden hebben door middel van eerdere consultaties⁴⁾ deze signalen al naar voren gebracht, maar die lijken niet verwerkt te zijn in het wetsvoorstel. Bij monde van IPN is het ICT-onderzoeksveld graag bereid om constructief te blijven meedenken om de juiste balans tussen kennisveiligheid en kennisontwikkeling te vinden.

1) [Derde van internationale afgestudeerden blijft in Nederland om te werken | CBS](#)

Nuffic-onderzoek: [Buitenlandse studenten blijven vaker in Nederland](#)

2) [Talent op de juiste plek | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

3) [The Draghi report on EU competitiveness](#)

4) Consultatie Kennisveiligheid van het ministerie van OCW, 18 januari 2024